

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19Co/43/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3818204115
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 11. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Čupková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2019:3818204115.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Škultétyovej a sudcov JUDr. Beáty Čupkovej a JUDr. Radoslava Svitanu, PhD., v spore žalobkyne I. Y., nar. XX.XX.XXXX., bytom Q. XXX, zastúpenej I. I. J., advokátkou so sídlom J. XX/X, G., proti žalovanému J. Q., S., IČO XX XXX XXX, so sídlom E. XXX/A, J., o určenie neplatnosti zmluvnej podmienky v zmluve o úvere, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prievidza, č. k. 16Csp/82/2018-48 zo dňa 15. novembra 2018, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e** .

Žalobkyňa **m á** proti žalovanému **n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1.1 Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom vo výroku I. určil, že zmluvná podmienka uvedená v bode 5/ zmluvy o úvere číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 12.3.2008 uzavretej medzi žalobcom a právnym predchodcom žalovaného G. banka, a. s. v znení: „G. tejto zmluvy zmluvné strany uzatvárajú dohodu o zrážkach zo mzdy podľa § 551 M. zákonníka, ktorá je zabezpečením pohľadávky banky vzniknutej zo zmluvy o úvere v súlade s článkom 4, bod 4.8. OP pre úver“, je z dôvodu neprijateľnosti neplatná a vo výroku II. priznal žalobkyni voči žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie zdôvodnil tým, že dňa 12.3.2008 žalobkyňa s pôvodným veriteľom G. J., S. uzavrela zmluvu o úvere, na základe ktorej sa banka zaviazala poskytnúť žalobkyni úver vo výške 50 000,- Sk, ktorý mala žalovaná vrátiť v 60 mesačných splátkach po 1 440,- Sk. V článku 3/ bod 5 uvedenej zmluvy o úvere bolo uvedené, že podpisom tejto zmluvy zmluvné strany uzatvárajú dohodu o zrážkach zo mzdy podľa § 551 zákona č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník), ktorá je zabezpečením pohľadávky banky vzniknutej zo zmluvy o úvere v súlade s článkom 4/ bod 4.8 OP pre úver. Listom z 27.8.2008 bola žalobkyňa vyzvaná G. J. S. na splatenie úveru z dôvodu, že sa úver stal z dôvodu porušenia ustanovení zmluvy predčasne splatným k 27.8.2008 s tým, že celková dlžná suma predstavuje 1 827,95 eur. Z prehľadu platenia zrážok od zamestnávateľa žalobkyne mal súd preukázané, že v období od marca 2014 do júna 2016 bolo žalovanej zrazené zo mzdy spolu 3 945,41 eur. Listom z 10.10.2016 bolo žalobkyni oznámené, že pohľadávka zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX, ktorú uzavrela s G. J., S. bola postúpená zmluvou o postúpení pohľadávok z 15.12.2014 na nového veriteľa J. Q., S., t. j. žalovaného s tým, že k uvedenému dňu (10.10.2016) predstavuje záväzok žalobkyne 4 577,04 eur, pričom bola vyzvaná na úhradu uvedeného dlhu v lehote najneskôr do 31.10.2016.

1.2 Právne súd prvej inštancie posúdil vec podľa ustanovení § 137 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), § 53 ods. 1 až 5 Občianskeho zákonníka a § 5a ods. 1 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. K prípustnosti žaloby súd prvej inštancie uviedol, že v zmysle § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch účinného od 1.1.2018, spotrebiteľ sa

môže žalobou pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, preto v danom prípade naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe už nie je potrebné preukazovať, keďže možnosť podania žaloby vyplýva z vyššie uvedeného osobitného predpisu. Zmluvu o úvere, uzavretú medzi sporovými stranami (na strane veriteľa s pôvodným veriteľom G. J., S.) dňa 12.3.2008, vyhodnotil súd prvej inštancie ako spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 Občianskeho zákonníka, pričom poukázal na to, že dohoda o zrážkach zo mzdy tak ako bola uzavretá v zmluve o úvere zo dňa 12.3.2008, umožnila obísť dôležitý prvok újného práva, a to ex offo súdnu kontrolu zmluvných podmienok, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky), pričom táto dohoda o zrážkach zo mzdy má charakter štandardnej zmluvnej podmienky používanej žalovaným pri uzatváraní zmlúv o spotrebiteľských úveroch so spotrebiteľmi, nebola individuálne dojednaná, naopak, žalovaný ako veriteľ formulárovou zmluvou do zmluvy o úvere, o uzavretie ktorej mala záujem, zahrnul bez ďalšieho automatické uzavretie dohody o zrážkach zo mzdy, pričom uvedené dojednanie je písané malým, takmer voľným okom nečitateľným písmom. Podľa názoru súdu prvej inštancie takáto dohoda o zrážkach zo mzdy nie je založená na objektívnom vyhodnotení výšky dlhu, ale na subjektívnej predstave veriteľa o výške pohľadávky a jej príslušenstva, o čom svedčia i opakované výzvy na zaplatenie. Bez toho, aby súdny orgán vyhodnotil skutočnú existenciu a výšku dlhu, si celkovú výšku dlhu diktuje veriteľ sám a vykonávajú sa tak zrážky zo mzdy dlžníka, pričom dlžník nemá možnosť priamo ich zastaviť. Na základe uvedeného dospel súd prvej inštancie k záveru, že predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa, je teda neprijateľnou zmluvnou podmienkou v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľa a je v rozpore s ustanovením § 53 Občianskeho zákonníka, pričom je neprijateľná aj v zmysle § 53 ods. 4 písm. v) Občianskeho zákonníka.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. e), písm. f) a písm. h) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietne alebo aby ho zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Poukázal na to, že v čase uzatvorenia zmluvy o úvere (12.3.2008) neexistovalo ustanovenie § 5a ods. 1 písm. a) zákona č. 250/2007 Z. z., teda nejestvoval osobitný právny predpis, ktorý by považoval za neprípustné zabezpečenie záväzku voči spotrebiteľovi dohodou o zrážkach zo mzdy, čím nie je naplnený predpoklad procesnej prípustnosti žaloby, ak bola žaloba podaná podľa § 137 písm. d) CSP. Na ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa vzťahuje zákaz retroaktivity, teda nie je možné toto ustanovenie (jeho poslednú vetu) aplikovať na vzťahy, ktoré vznikli pred 1.4.2015. Na úverové vzťahy, ktoré vznikli pred 1.4.2015, je nevyhnutné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Ďalej žalovaný namietal nedostatok procesnej podmienky - naliehavého právneho záujmu podľa § 137 písm. c) CSP, pretože pokiaľ by aj neboli vykonávané zrážky zo mzdy žalobcu, žalobca by bol povinný plniť v zmysle dohodnutých úverových podmienok a splácať mesačné pravidelné splátky úveru v rovnakej výške ako by boli vykonávané zrážky zo mzdy. Teda prípadné určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy nemá žiadny vplyv na platnosť hlavného úverového zmluvného vzťahu, ktorý dohoda o zrážkach zo mzdy zabezpečuje. Naopak, ak by v tomto súdnom konaní bola určená neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy, žalovaný by bol zaviazaný vrátiť žalobcovi všetky vykonané zrážky, čím by sa žalobca opätovne dostal do situácie dlžníka v pôvodnej nesplatennej sume úveru s príslušenstvom. Žalovaný sa nestotožňuje s tvrdením, že dohoda o zrážkach zo mzdy zasahuje do majetkovej sféry žalobcu, keďže práve vykonávaním zrážok zo mzdy sa dlh žalobcu voči žalovanému znižuje. Žalovaný poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/994/2013, sp. zn. 13Co/151/2017 a Okresného súdu Žilina sp. zn. 17Csp/15/2016. Ďalej žalovaný v odvolaní uviedol, že predmetná dohoda o vykonávaní zrážok bola platne uzatvorená a obsahuje všetky zákonné náležitosti podľa § 551 Občianskeho zákonníka, a to označenie veriteľa a dlžníka, označenie platiteľa mzdy, označenie pohľadávky, výška dohodnutých zrážok (výška mesačnej splátky 47,80 eur, t. j. určenie zrážky), súhlas dlžníka s vykonávaním zrážok. Podčiarkol, že dohoda o zrážkach zo mzdy je zákonný zabezpečovací inštitút pre prípad neplnenia si povinností zmluvnou stranou. Jeho účelom je uspokojenie pohľadávky aj mimo súdneho konania a je v rozpore so základnými princípmi občianskeho práva zdôvodňovať neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy právne jej účelom.

3. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedla, že sa stotožňuje so záverom a argumentáciou súdu prvej inštancie. V tejto veci ide o zmluvu, ktorá má charakter spotrebiteľskej zmluvy. Spotrebiteľské zmluvy nepredstavujú osobitný zmluvný typ, aplikovateľný len na občianskoprávne vzťahy, naopak, príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka je potrebné použiť na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, bez ohľadu na to, či ide o občianskoprávny

alebo obchodnoprávny vzťah. Naliehavý právny záujem žalobcu ako spotrebiteľa na určení neplatnosti neprijateľnej zmluvnej podmienky vyplýva najmä z § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. K naliehavému právnemu záujmu vo vzťahu k dohode o zrážkach zo mzdy zaujal stanovisko aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 8Cdo 483/2014. Naliehavý právny záujem podľa žalobkyne vyplýva priamo z právneho predpisu a nie je potrebné ho preukazovať.

4. Žalovaný v ďalšom písomnom vyjadrení uviedol, že sa pridriava tvrdení uvedených v odvolaní. Zdôraznil, že namieta nedostatok naliehavého právneho záujmu podľa § 137 písm. c) CSP, pričom právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti určovacej žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Naliehavosť právneho záujmu je daná vtedy, ak právo resp. právny vzťah medzi účastníkmi konania je sporný, jestvuje ohrozenie práva či právneho vzťahu, resp. stav neistoty právneho postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom, a jestvuje potreba

odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. Naliehavý právny záujem je zásadne daný vtedy, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu alebo ak by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení sa prejaví tým, že v prípade, ak súd určovacej žalobe vyhovie, dôjde k zmene právneho postavenia žalobcu. Ak sa zamieťa určovacia žaloba pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je vylúčené súčasne sa zaoberať žalobou vo veci samej (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 26/2007, 2 Cdo 231/2007, 1 Cdo 91/2006).

5. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP ako vecne správny potvrdiť.

6. Žalovaný v odvolaní namietal v prvom rade neprípustnosť žaloby. V tejto otázke odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie odkazuje na ustanovenie § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení účinnom od 1.1.2018, podľa ktorého spotrebiteľ sa môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere žalobou. Toto ustanovenie je potrebné považovať za lex specialis vo vzťahu k § 137 písm. c) a d) CSP, pričom ide o osobitný predpis, ktorý výslovne predpokladá uplatnenie práva spotrebiteľa žalobou. Pre úplnosť argumentácie odvolací súd dodáva, že ak citované ustanovenie umožňuje podanie žaloby o určenie neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pripúšťa tým aj možnosť podať žalobu o určenie neplatnosti jednotlivých zmluvných dojednaní zmluvy o spotrebiteľskom úvere, teda aj dohody o zrážkach zo mzdy, ktorá slúži na zabezpečenie pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Súd prvej inštancie teda správne právne posúdil vec, keď považoval žalobu za prípustnú a vecne o nej rozhodol. Vzhľadom na existenciu osobitného právneho predpisu, z ktorého vyplýva prípustnosť žaloby, nebolo potrebné zaoberať sa naliehavým právnym záujmom (§ 137 písm. d/ CSP).

7. Pokiaľ žalovaný v odvolaní argumentoval tým, že v čase uzatvorenia zmluvy o úvere (12.3.2008) takýto osobitný právny predpis neexistoval, odvolací súd konštatuje, že prípustnosť žaloby je procesnoprávny, nie hmotnoprávny inštitút, preto pre prípustnosť žaloby je rozhodujúci právny stav v čase podania žaloby, prípadne v čase, keď súd o žalobe rozhoduje, nie v čase, keď vznikol právny vzťah, ktorý je predmetom žaloby.

8. Je možné dať za pravdu žalovanému, že v čase uzavretia predmetnej dohody o zrážkach zo mzdy ešte nebolo účinné ustanovenie § 5a ods. 1 písm. a) zákona č. 250/2007 Z. z., ktoré vymedzuje osobitné podmienky pre uzavretie dohody o zrážkach zo mzdy zabezpečujúcej záväzky spotrebiteľa zo spotrebiteľskej zmluvy. V konaní však bolo nesporné (a ani žalovaný to v odvolaní nenamietal), že zmluva o úvere z 12.3.2008, ktorej súčasťou bola dohoda o zrážkach zo mzdy, bola spotrebiteľskou zmluvou podľa vtedy účinného ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 a nasl.), ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, je preto potrebné aplikovať aj na úverovú zmluvu (bez ohľadu na diskusiu, o ktorú sa snaží odvolateľ - či sa úverová zmluva ako celok spravuje Občianskym alebo Obchodným zákonníkom) a aj na dohodu o zrážkach zo mzdy, obsiahnutú v úverovej zmluve.

9. To, že dohoda o zrážkach zo mzdy nie je v spotrebiteľských zmluvných vzťahoch zákonom zakázaná a že do 1.5.2014 neboli zákonom osobitne vymedzené podmienky pre uzavretie dohody o zrážkach zo mzdy v spotrebiteľskej zmluve, neznamená možnosť dohodnúť akúkoľvek dohodu o zrážkach zo mzdy. Aj pred 1.5.2014 boli za neprijateľné, a preto neplatné považované také zmluvné podmienky, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1, ods. 5 Občianskeho zákonníka). Správne súd prvej inštancie za značnú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa považoval to, že predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy umožňovala veriteľovi (dodávateľovi) bez súdnej kontroly získať plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré nespočíva na objektívnom vyhodnotení výšky dlhu, ale na subjektívnej predstave samotného veriteľa, teda aj plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok.

10. V tejto súvislosti nie je možné akceptovať obranu žalovaného, že dohoda o zrážkach zo mzdy obsahovala všetky zákonom predpísané náležitosti, vrátane výšky dohodnutých zrážok, keď žalovaný za výšku zrážok označil dohodnutú výšku mesačnej splátky. Predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy však neobsahovala žiadne vymedzenie (maximálnej) výšky mesačných zrážok, ani maximálnej výšky celkovej zrazenej sumy. Výšku mesačnej splátky úveru, dohodnutú v bode 3 ods. 1 zmluvy o úvere, nemožno v žiadnom prípade stotožniť s výškou mesačnej zrážky podľa dohody o zrážkach, uzavretej v bode 3 ods. 5 zmluvy o úvere. V tomto prípade teda dohoda o zrážkach zo mzdy neobsahovala ani výšku mesačnej zrážky, ani celkovú výšku sumy, ktorú je možné zraziť, pričom už z prehľadu platenia zrážok, predloženého žalobkyňou, je zrejmé, že na základe tejto dohody žalovaný dosiahol zrazenie vyššej sumy zo mzdy žalobkyne, než bola celková čiastka, ktorú mala žalobkyňa pri predmetnom spotrebiteľskom úvere zaplatiť (podľa prehľadu platenia zrážok bola žalobkyňi zo mzdy zrazená suma celkom 3 945,41 eur a celková výška dlhu, ktorú zamestnávateľovi žalobkyne oznámil žalovaný, bola až 5 035,96 eur, kým celková čiastka splatná spotrebiteľom podľa zmluvy o úvere bola 87 238,13 Sk, t. j. 2 895,78 eur). Z tejto skutočnosti, ale aj zo samotného znenia dohody o zrážkach zo mzdy vyplýva, že ňou chcel žalovaný zabezpečiť nielen istinu úveru, úroky a poplatky dohodnuté v zmluve o spotrebiteľskom úvere, ale aj svoje ďalšie pohľadávky, ktoré mohli byť sporné. Takúto dohodu o zrážkach zo mzdy je potrebné považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže umožňuje dodávateľovi zahrnúť do zrážok akékoľvek svoje (aj domnelé) pohľadávky aj nad rámec splácania istiny a celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom. Z tohto dôvodu je dohoda neplatná aj podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka.

11. Pokiaľ ide o výrok o trovách prvoinštančného konania, vo vzťahu k tomuto výroku žalovaný neuviedol samostatné odvolacie dôvody. Odvolací súd tento výrok, ako výrok súvisiaci s preskúmaným výrokom vo veci samej, považoval za vecne správny, keďže žalobkyňa bola vo veci samej úspešná v celom rozsahu.

12. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

13. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovení § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bola plne úspešná žalobkyňa, preto má proti neúspešnému odvolateľovi (žalovanému) nárok na náhradu trov odvolacieho konania. O výške náhrady trov odvolacieho konania (rovnako ako o výške náhrady trov prvoinštančného konania) rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).